

ARUBA

Examen VWO

2019

Tijdvak-1
7 mei
7:30-10:00

Geschiedenis

Opgavenblad

Dit examen bestaat uit **30** vragen.
Voor dit examen zijn maximaal **72** punten te behalen.
Dit examen bestaat uit **8** bladzijden.
(Bij dit examen hoort een **bijlagenboekje**.)

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

AANWIJZINGEN

Algemene regels

- Alleen schrijfgereedschap, rekenmachine en als het nodig is liniaal of geodriehoek mogen gedurende het maken van dit examen gebruikt worden.
- Het gebruik van programmeerbare rekenmachines is **niet** toegestaan.
- Alleen het gebruik van een **blauwe** of **zwarte** pen is toegestaan.
- Er mag **niets** van de buurman/vrouw worden geleend zonder toestemming van de toezichthouders.
- **Het gebruik van correctievloeistof en correctietape is niet toegestaan.**
- Na het maken van het examen, dienen **ALLE** opgavenbladen ingeleverd te worden.

■ **Meerkeuzevragen**

- Schrijf bij volgordevragen de juiste volgorde van kleine letters op.

□ **Open vragen**

- Geef niet méér antwoorden dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd, geef er dan twee en niet méér. In dit voorbeeld kunnen alleen de eerste twee redenen punten opleveren.
- Vermeld altijd de berekening, als een berekening gevraagd wordt. Als een gedeelte van de berekening goed is, kan dat punten opleveren. Een goede uitkomst zonder berekening levert geen punten op.
- Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.
- Een foutief antwoord wordt altijd doorgestreept. Ronde haakjes (..) worden gebruikt om een verduidelijking, verklaring of toevoeging in te voegen.

Onderdeel Oorlog en Vrede

Bij het beantwoorden van de vragen 1 tot en met 15 moet je soms gebruik maken van de bronnen in bijlage I.

Duitsland probeerde aan het begin van de Grote Oorlog doormiddel van het Schlieffenplan een tweefrontenoorlog te voorkomen. Dit plan mislukte uiteindelijk.

- 2p □ 1. Noem twee belangrijke redenen voor het mislukken van het Schlieffenplan.

Gebruik bron 1 om vraag 2 te beantwoorden.

- 2p □ 2. Toon aan, met twee verwijzingen naar de bron, met welk doel de tekenaar deze poster gemaakt heeft.

Gebruik bron 2 om vraag 3 te beantwoorden.

In 1918, na de oorlog, werd een voorlopige tweede editie van 'Kriegsbriefe deutscher Studenten' (Oorlogsbrieven van Duitse studenten) uitgebracht. Pas in 1928 verscheen te München de in 1916 al aangekondigde uitgave, nu in een omvang van 343 bladzijden, opnieuw onder de titel 'Kriegsbriefe deutscher Studenten.' Regelmatig werden nieuwe drukken uitgebracht. In 1933 waren er van de volledige uitgave uit 1928 al 160.000 exemplaren verkocht.

- 3p □ 3. Schrijf een analyse waarin je:
-een voorbeeld geeft van een oorzaak van het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog die terugkomt in de woorden van de student Joseph Weidmüller en
-uitlegt waarom het niet vreemd is dat er van de volledige uitgaven van 1928, in 1933 al 160.000 exemplaren verkocht waren.

De volgende gebeurtenissen uit het interbellum staan in willekeurige volgorde:

- a. Duitsland en Rusland tekenen het non-agressie pact.
- b. De beurs van Wall Street stort in.
- c. Hitler wordt benoemd tot Rijkskanselier.
- d. Duitse troepen betreden het Rijnland.
- e. De Anschluss tussen Duitsland en Oostenrijk vindt plaats.
- f. De rassenwetten van Neurenberg worden ingevoerd.

- 2p ■ 4. Zet de gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde. Schrijf alleen de letters op.

Een beroemde uitspraak van de negentiende-eeuwse Duitse dichter Heinrich Heine (1797-1856) was: "Daar waar men boeken verbrandt, verbrandt men uiteindelijk ook mensen."

- 2p □ **5.** Leg de relatie tussen de uitspraak van Heinrich Heine en wat door minister Goebbels 'ontaarde kunst' werd genoemd.

Gebruik bron 3 om vraag 6 te beantwoorden.

- 2p □ **6.** Leg uit:
-welk verband de auteur legt tussen Joden en communisten en
-met welk politieke doel deze bron gemaakt is.

Gebruik bron 4 en 5 om vraag 7 te beantwoorden.

Naar aanleiding van bron 4 werd de cartoonist David Low in 1936 door zijn Engelse werkgever, de krant de Evening Standard, gevraagd om zich minder te richten op de dictators Hitler en Mussolini.

- 3p □ **7.** Verklaar waarom de Evening Standard ervoor koos om op dit moment de cartoon van Low niet te plaatsen.

Gebruik bron 6 om vraag 8 te beantwoorden.

- 3p □ **8.** Schrijf een analyse van de speech van Von Ribbentrop waarin je:
-uitlegt welke rol Groot-Brittannië volgens Von Ribbentrop speelde bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog en
-laat zien op welke manier Von Ribbentrop de werkelijke gang van zaken verdraaide.

Gebruik bron 7 om vraag 9 te beantwoorden.

- 3p □ **9.** Leg uit, telkens met een verwijzing naar de bron, welk beeld de tekenaar wil schetsen van de Verenigde staten, de Sovjet-Unie en Groot-Brittannië.

Gebruik bron 8 om vraag 10 te beantwoorden.

Een land dat tijdens een oorlog geen partij kiest is een neutraal land. Maar je kunt je afvragen of in het geval dat een land dat de agressor Nazi Duitsland steunde, zoals Zweden deed in de Tweede Wereldoorlog, je nog van neutraliteit kunt spreken.

- 3p □ **10.** Schrijf een betoog waarin je:
-uitlegt of een land dat gedurende een oorlog beide partijen steunt als een neutraal land gezien kan worden en
-beargumenteert of naar jouw mening Zweden gedurende de Tweede Wereldoorlog een neutraal land was.

Gebruik bron 9 om vraag 11 te beantwoorden.

- 2p □ **11.** Noem twee inhoudelijke overeenkomsten en twee inhoudelijke verschillen tussen het verdrag van Versailles en de in Potsdam genomen beslissingen.

Gebruik bron 10 om vraag 12 te beantwoorden.

- 4p □ **12.** Schrijf een betoog waarin je:
-uitlegt waarom Einstein met tegenzin besloot de Amerikaanse president aan te raden om een atoombom te ontwikkelen en
-uitlegt of je het eens of oneens bent met Einsteins besluit, gebruik hiervoor zowel een voorbeeld uit de Tweede Wereldoorlog als uit de Koude Oorlog.

De Britse historicus Barry Turner schrijft in zijn boek 'Berlijnse Luchtbrug' dat de luchtbrug meer dan een humanitaire hulpoperatie was om de ruim twee miljoen inwoners van West-Berlijn van voedsel en goederen te voorzien.

- 2p □ **13.** Leg uit met welk ander doel de Verenigde Staten en Groot-Brittannië bijna een jaar lang de bevolking van West-Berlijn van eten en goederen voorzagen.

Gebruik bron 11 om vraag 14 te beantwoorden.

- 2p □ **14.** Leg uit hoe president Johnsons speech verband houdt met de dominotheorie.

Gebruik bron 12 en 13 om vraag 15 te beantwoorden.

Nadat Michail Gorbatsjov in 1985 aan de macht kwam introduceerde hij de perestrojka en glasnost.

- 3p □ **15.** Vergelijk bron 12 en bron 13 met elkaar. Leg met behulp van beide bronnen uit waarom er zo verschillend gereageerd werd op Gorbatsjovs politiek van perestrojka en glasnost.

Onderdeel Staatsinrichting

Bij het beantwoorden van de vragen 16 tot en met 30 moet je soms gebruik maken van de bronnen in bijlage II.

Tijdens de Statenverkiezingen van 17 maart 1949 gingen meer dan 10.000 Arubanen naar de stembus om de acht Arubaanse vertegenwoordigers in de Staten te kiezen.

- 1p □ **16.** Benoem wat de Statenverkiezingen van 17 maart 1949 voor Aruba zo bijzonder maakte.

Gebruik bron 14 om vraag 17 te beantwoorden.

Naast Nederlands-Indië en Suriname werden de Nederlandse Antillen als één land binnen het Koninkrijk behandeld.

- 4p □ **17.** Schrijf een betoog waarin je:
-uitlegt waarom de autonomie waarvan sprake is in het Statuut niet door alle eilanden binnen de Nederlandse Antillen als zodanig ervaren werd en
-aangeeft in hoeverre de beslissing om de Nederlandse Antillen als één land te behandelen verstandig was.

Gebruik bron 15 om vraag 18 te beantwoorden.

Stelling: De uitslag van het referendum geeft een betrouwbaar beeld over hoe de bevolking van Aruba dacht over de onafhankelijkheid van Aruba.

- 2p □ **18.** Geeft een argument voor en een argument tegen deze stelling.

Gebruik bron 16 om vraag 19 te beantwoorden.

- 4p □ **19.** Schrijf een betoog waarin je:
-uitlegt waarom Dos Santos van mening is dat het Koninkrijk nog steeds koloniale trekjes heeft en
-beargumenteert in hoeverre je het met Dos Santos eens bent.

De begrippen regering en kabinet betekenen niet hetzelfde. Toch worden ze in het dagelijkse taalgebruik vaak door elkaar gebruikt.

- 1p □ **20.** Benoem wat voor Aruba het verschil is tussen regering en kabinet.

Het kabinet kan het parlement ontbinden en nieuwe verkiezingen uitroepen, dit heet ontbindingsrecht.

- 2p □ **21.** Legt uit:
-wanneer dit ontbindingsrecht toegepast kan worden en
-wat het directe gevolg van het ontbindingsrecht is.

Gebruik bron 17 om vraag 22 te beantwoorden.

Volgens de bron diende de MEP een motie van wantrouwen in vanwege het falende criminaliteitsbeleid. Ze dienden deze motie in tegen het kabinet Mike Eman en niet tegen de Minister van Justitie.

Een stelling: De MEP had deze motie tegen de Minister van justitie moeten indienen in plaats van tegen het hele kabinet.

- 2p □ **22.** Geef een argument ter ondersteuning van deze stelling.

Gebruik bron 18 om vraag 23 en 24 te beantwoorden.

- 3p □ **23.** Geef, met behulp van de zetelverdeling, twee (2) voorbeelden van mogelijke coalities.

Stel je hebt de verkiezingsuitslag uit bron 18.

- 2p □ **24.** Leg uit waarom de formatie waarschijnlijk een ingewikkeld proces zal zijn.

- 2p □ **25.** Leg uit waarom de verdeling van de restzetels van invloed kan zijn op de lijstkiesdeler.

Stelling: Een partij die bij de verkiezingen het grootste aantal stemmen heeft gekregen is het aan haar kiezers verplicht plaats te nemen in de regering.

- 4p □ **26.** Schrijf een kort betoog waarin je aangeeft in hoeverre je het met deze stelling eens of oneens bent. Beargumenteer je antwoord.

Gebruik bron 19 om vraag 27 te beantwoorden.

De Algemene Rekenkamer Aruba heeft als college van advies verschillende taken. In 2012 deed de Algemene Rekenkamer op verzoek van de Staten onderzoek naar het functioneren van de belastingdienst van Aruba.

- 1p □ **27.** Geef aan onder welke taak van de rekenkamer het in bron 21 genoemde onderzoek valt.

Gebruik bron 20 om vraag 28 te beantwoorden.

- 2p □ **28.** Leg uit in hoeverre de SER met haar besluit dit onderzoek toch uit te voeren feitelijk het principe van de Trias Politica omzeilt.

Gebruik bron 21 om vraag 29 te beantwoorden.

Volgens parlementariër Desiree da Souza-Croes is het ontbreken van gelijke rechten voor partners van hetzelfde geslacht ongrondwettelijk.

- 2p □ **29.** Onderbouw deze mening met een argument.

Een werknemer van Directie Openbare Werken scheldt tijdens een kerstfeest zijn leidinggevende uit. Hij wordt op staande voet ontslagen. De werknemer besluit het er niet bij te laten zitten en spant een rechtszaak aan.

- 2p □ **30.** Leg uit onder welke rechtsvorm deze rechtszaak valt.

ARUBA

Examen VWO

2019

Tijdvak-1
7 mei
7:30-10:00

Geschiedenis

Correctie- voorschrift

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling.
- 2 Algemene regels.
- 3 Vakspecifieke regels.
- 4 Beoordelingsmodel.
- 5 Inzenden scores.
- 6 Bronvermeldingen.

1 Regels voor de beoordeling voor het schooljaar 2018 - 2019

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de volgende regels:

1. De directeur stelt zo spoedig mogelijk het door de kandidaten gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven en het proces-verbaal van het examen aan de examinerator ter hand.
2. De examinerator ziet het werk zo spoedig mogelijk na, wijst er de onvolkomenheden in aan en geeft het werk aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het zo spoedig mogelijk en levert het resultaat van de beoordeling uiterlijk twee dagen voor de bekendmaking van de cesuur in.
4. Indien de commissie, belast met de vaststelling van de opgaven, bindende normen voor de beoordeling van het werk heeft opgesteld, passen de examinerator en de gecommiteerde deze bij hun beoordeling toe.
5. Indien voor een vak twee of meer examineratoren optreden, bepalen zij in onderling overleg de behaalde scores per vraag. Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het geschil voorgelegd aan de voorzitter van de examencommissie van de desbetreffende school. De voorzitter van de examencommissie kan hierbij in overleg treden met de voorzitter van de gecommiteerden. De voorzitter van de gecommiteerden kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde wordt gemiddeld met de dichtstbijzijnde beoordeling van de examinerator en de eerste gecommiteerde.
6. De examinerator en gecommiteerde drukken hun beoordeling uit in een cijfer uit de schaal van cijfers 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal aan de hand van de omzettingstabel. De examinerator en gecommiteerde vermelden de door hen toegekende cijfers niet op het werk zelf, doch op een afzonderlijk vel papier.
7. De examinerator vult de vastgestelde cijfers voor het schriftelijk examen in op een lijst van cijfers, waarvan het model door de directeur van de Directie Onderwijs wordt vastgesteld. De examinerator en de gecommiteerde ondertekenen de lijst.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende regels van toepassing:

- 1 De examiner tikt in de digitale versie van het scoreblad, verstrekt door het Examenbureau, de namen en/of nummers van **alle kandidaten** in en het aan iedere kandidaat toegekende aantal scorepunten per vraag.
2. Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die **geen gehele getallen** zijn, of een **score minder dan 0** zijn **niet toegestaan**.
3. Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.4 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.5 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
4. Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de letter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
5. Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
6. Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

7. Indien de examiner of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het Examenbureau. Het is **niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel**. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
8. Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
9. Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen. Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur. De directeur of een door hem aangewezen persoon stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 Het Examenbureau heeft de correctievoorschriften vastgesteld. De corrector mag **niet afwijken van het correctievoorschrift**.

NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

NB3 Als het Examenbureau vaststelt dat een (centraal) examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk, nadat de onvolkomenheid is vastgesteld, in een erratum naar de directeur van de scholen gestuurd.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In geval dat het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen. In dat geval houdt het Examenbureau bij de vaststelling van de cesuur/N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen **kunnen maximaal 72 scorepunten worden behaald.**

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

1. Vakinhoudelijke argumenten moeten afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijke publicaties.
2. Als er in het correctiemodel sprake is van voorbeelden van een juist antwoord, dan wordt hiermee gewezen op enkele voorbeelden van juiste antwoorden: dit betekent niet het juiste antwoord gelimiteerd is tot deze voorbeelden.

4 Het beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
1	<p>De bedoeling van het Schlieffenplan was om een tweefronten oorlog te voorkomen. Het plan ging ervanuit dat Frankrijk verslagen zou zijn voordat Rusland goed instaat zou zijn aan de oorlog deel te nemen. Dit mislukte doordat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. De Duitse opmars een stuk langzamer ging dan verwacht/De tegenstand van België en Frankrijk bleek groter dan gedacht.2. De Russen een stuk sneller mobiliseerden dan verwacht/De Russen creëerden sneller dan verwacht een tweede front.	<p>1</p> <p>1</p>
	Maximumscore 2	
2	<p>Eigen antwoord Kern van een juist antwoord: De maker wilde met deze poster laten zien dat Duitsland en Oostenrijk de hoofdschuldigen waren van de Eerste wereldoorlog en willens en wetens deze oorlog veroorzaakt hebben. Een ander mogelijk antwoord: Omdat de poster tijdens de oorlog gemaakt is, kan het gezien worden als oorlogspropaganda.</p> <p>Voorbeelden van verwijzingen: Duitsland en Oostenrijk verkleed als sluipmoordenaars, boven hen hangt de Duitse adelaar, Duitsland en Oostenrijk vertrappen wetten en verdagen.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor juiste beschrijving doel, 1 punt voor goed gebruik van 2 bronelementen.</p>	<p>2</p>
	Maximumscore 3	
3	<p>Kern van een juist antwoord: Als oorzaak die bijgedragen heeft aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog komt in bron 2 het nationalisme en/of militarisme naar voren. De verklaring voor de gestegen verkoop van de volledige uitgave is de toenemende populariteit van het Nationaal Socialisme/de NSDAP. De herleving van het nationalisme en de verheerlijking van het nationalisme/militarisme zijn ingrediënten die in dit boek terug te vinden zijn. Het boek was een prima propagandamiddel voor Hitlers idee over het stichten van een groot Duits rijk.</p> <p><i>Opmerking:</i> Noemen nationalisme en/of militarisme 1 punt, uitleg gestegen populariteit 2 punten.</p>	<p>1</p> <p>2</p>

Vraag	Antwoord	Score
4	<p>Maximumscore 2 B1929, C 1933, F 1935,D 1936 E 1938, A1939</p> <p><i>Opmerking:</i> Als door het weglaten van één foutief geplaatst nummer een verder foutloze reeks ontstaat, wordt er 1 scorepunt toegekend.</p>	2
5	<p>Maximumscore 2 Een juist antwoord legt het verband tussen Heines uitspraak en de holocaust.</p> <p>Mogelijke strekking van een juist antwoord: -Letterlijk leidde de beslissing om bepaalde vormen van kunst (muziek, literatuur, schilder- en beeldhouwkunst) te beschouwen als niet-Nationaal Socialistische 'ontaarde kunst' tot het in mei 1933 in verschillende Duitse steden tot het openbaar verbranden van boeken (Heinrich Heine was één van de verboden schrijvers). Uiteindelijk verdwenen in de concentratiekampen de mensen in de ovens van de crematoria. -Meer filosofisch is een antwoord dat doelt op de relatie tussen het verbieden van het middels kunst uiten van ideeën van mensen en het uiteindelijk verbieden van die mens zelf.</p>	2
6	<p>Maximumscore 2 Strekking van een juist antwoord: -Volgens de auteur worden de communisten geleid door de Joden en hebben ze helemaal niet de belangen van de Duitse Arbeiders op het oog, maar die van het Joodse volk. -Het doel van de bron is om Duitsers ervan te overtuigen dat de communisten een Joods complot zijn en dat arbeiders beter af zijn als ze stemmen op de NSDAP.</p>	1 1
7	<p>Maximumscore 3 Kern van een juist antwoord: Dit speelt in de tijd van appeasement. De cartoon van Low is een van de zoveelste cartoons over Hitler en Mussolini. De hoofdredacteur van de krant maakt zich zorgen dat het steeds op de korrel nemen van Hitler, slechte gevolgen kan hebben voor de verhoudingen tussen Groot-Brittannië en Duitsland en Italië en dat dit deze verhoudingen in gevaar kan brengen.</p>	3

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 3	
8	<p>-Van Ribbentrop probeert het te laten lijken alsof Groot-Brittannië willens en wetens Europa in de oorlog heeft gestort. Volgens Von Ribbentrop stort Groot-Brittannië Europa in oorlog en chaos, terwijl Duitsland bezig is om Europese eenheid na te streven en de onafhankelijkheid van Europese volken.</p> <p>-Von Ribbentrops relaas is exact het tegenovergestelde van de werkelijkheid. Duitsland, en niet Groot-Brittannië, heeft willens en wetens de oorlog uitgelokt door Polen binnen te vallen, Duitsland stuurt heel duidelijk aan op overheersing van continentaal Europa, landen worden tegen hun wil onderdaan van Duitsland, een unie is iets waar landen, samen, uit vrije wil aan meewerken.</p>	1 2
	Maximumscore 3	
9	<p>In de bron wordt de Verenigde Staten als een Joodse duivel weergegeven, Rusland als een uitgemergelde dood en Groot-Brittannië, op een soort ezel-eenhoorn. Hiermee wilde tekenaar aangeven dat de drie landen allemaal hun eigen redenen hebben om oorlog met Duitsland te voeren. De Verenigde Staten worden hiertoe aangezet door Joden/kapitalisme, de Russen door de honger/het niet-werkend communistisch beleid, en Groot-Brittannië door grootheidswaanzin/imperialisme.</p> <p><i>Opmerking:</i> Per juist uitgelegde land en verwijzing 1 punt. Zonder verwijzing geen punt.</p>	3
	Maximumscore 3	
10	<p>Een punt voor de uitleg of een land dat beide partijen steunt als neutraal gezien kan worden. In de uitleg kan de leerling verwijzen naar de definitie. Geen partij kiezen kan ook geïnterpreteerd worden als een mogelijkheid om beide partijen te steunen.</p> <p>Twee punten voor de beargumentering met betrekking tot Zweden. Leerling kan beargumenteren dat bij een steun aan beide partijen het niet uit maakt dat de ene partij de agressor is en men dus van neutraliteit kan spreken. De leerling kan ook beantwoorden dat gezien de daden van Nazi Duitsland een neutraal land hier geen steun aan mag/kan geven. Zweden deed dit toch en kan derhalve niet als een neutraal land gezien worden. Een derde mogelijke beantwoording is dat er een verschil is tussen landen helpen (de Scandinavische landen) en indirect de strijd van de agressor steunen door deze te faciliteren.</p>	1 2

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
11	Overeenkomsten: Het Duitse leger moest kleiner worden, Duitsland moest schadevergoeding betalen. Verschillen: Er gaat gewerkt worden aan de economische en politieke wederopbouw van Duitsland, herstelbetalingen hoeven niet in goud betaald te worden maar in bijvoorbeeld industriële producten en werkkrachten, het doel was niet zoals met het verdrag van Versailles om Duitsland voor langere tijd uit te schakelen als machtig Europees land.	2
	Maximumscore 4	
12	-Einstein besloot met tegenzin deze brief te schrijven omdat hij eigenlijk tegen de atoombom was, maar de dreiging dat Hitler wel een atoombom zou hebben en de geallieerden niet, deed hem besluiten deze brief te schrijven. -Eigen antwoord.	
	<i>Voorbeeld oneens</i> Einstein heeft niet de juiste beslissing gemaakt. De atoombom heeft enorm veel onschuldige slachtoffers gemaakt in Hiroshima en Nagasaki en heeft er tijdens de koude oorlog toe geleid dat er een constante dreiging was van algehele vernietiging; we mogen van geluk spreken dat de Cubacrisis niet uit de hand gelopen is.	
	<i>Voorbeeld eens</i> Einstein had gelijk met het sturen van de brief. Als de Verenigde Staten niet de atoombom hadden uitgevonden, liepen ze het risico dat Duitsland dit eerder deed en waren er bovendien veel meer slachtoffers gevallen bij de verovering van Japan. Tijdens de Koude oorlog heeft de wederzijdse dreiging van de atoommachten ervoor gezorgd dat de koude oorlog niet ontaarde in een warme oorlog.	
	<i>Opmerking:</i> 2 punten voor de uitleg Einsteins motivatie 2 punten voor eigen argumentatie	2 2
	Maximumscore 2	
13	Naast het bieden van humanitaire hulp was de luchtbrug vooral bedoeld om het communisme tegen te houden. Zonder de luchtbrug zou de kans groot geweest zijn dat het westelijke deel van Berlijn uiteindelijk in communistische handen gevallen zou zijn. Berlijn was bovendien een symbolische voorpost van het Westen.	2

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
14	<p>In President Johnsons speech praat de president over het vertrouwen dat de mensen in Vietnam en de wereld in de Verenigde Staten hebben. Vietnam verlaten zou betekenen dat dit vertrouwen verbroken zou worden. Als dit vertrouwen verdwijnt dan zou het zo maar eens kunnen dat steeds meer landen (als een dominospel) vallen voor het communisme, totdat de communisten uiteindelijk de Verenigen Staten zelf bedreigen. Of</p> <p>Als de oorlog in Vietnam verloren wordt, zal het ene na het andere land vallen voor het communisme. Totdat uiteindelijk het punt bereikt wordt dat zelfs de Verenigde Staten niet meer veilig zijn.</p>	2
	Maximumscore 3	
15	<p>Bron 12 gaat uit van de Westerse of optimistische kijk op de glasnost. De politieke openheid van Gorbatsjov werd door het Westen als een positieve ontwikkeling gezien. Het betekende het einde van de periode van de Koude Oorlog. Bron 13 gaat uit van een pessimistische kijk op de politieke openheid. Glasnost leidde ertoe dat verschillende delen van de Sovjet-Unie en Oost-Europa hun vrijheid eisten wat uiteindelijk tot gevolg had het uiteenvallen van de Sovjet-Unie en het Oostblok. Indien Rusland haar oude positie terug zou willen krijgen dan zou ze in deze periode van 'nood' terug moeten keren naar de tijd van het Sovjet-communisme.</p> <p><i>Opmerking:</i></p> <p>1 punt voor het noemen dat één cartoon vanuit de Westerse en één cartoon vanuit de Russische optiek getekend is.</p> <p>2 punten voor de uitleg/onderbouwing.</p>	1 2
	Maximumscore 1	
16	<p>Het waren de eerste verkiezingen na het in 1948 op Aruba ingevoerde algemeen mannen en vrouwenkiesrecht. Alternatief antwoord: Het was de eerste keer dat vrouwen op Aruba stemrecht hadden.</p>	1

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 4	
17	<p>Strekking van een juist antwoord:</p> <p>-Toen (na de derde R.T.C.) bij de afkondiging van het statuut bleek dat de zetelverdeling in de Staten van de Nederlandse Antillen dusdanig in het voordeel van Curaçao was (Curaçao 12, Aruba 8, Bonaire 1 en de Bovenwinden samen 1 zetel van de 22 beschikbare zetels), werd de vermeende autonomie met name door Aruba in twijfel getrokken (en verslechterde de verhoudingen binnen de Nederlandse Antillen).</p> <p>-Gezien de voorgeschiedenis waarin vooral vanuit Aruba aangedrongen werd op meer bestuurlijke decentralisatie en gelijkwaardigheid ten opzichte van Curaçao, kun je je afvragen of het blijven zien van de Antillen als één land een goed uitgangspunt was bij het ingaan van de verschillende Ronde Tafel Conferenties (Vooraf vanuit het standpunt van Aruba).</p>	2 2
	Maximumscore 2	
18	<p>Voorbeelden van argumenten tegen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De opkomst is te laag om iets over de hele Arubaanse bevolking te zeggen. 2. De vraagstelling is veel te beperkt. Je kunt alleen ja of nee stemmen. <p>Voorbeeld van argument voor: De meerderheid van de stemgerechtigden van het eiland heeft voor gestemd.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor een goed argument voor, 1 punt voor een goed argument tegen.</p>	1 1

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 4	
19	<p>-Dos Santos vindt dat het Koninkrijk nog steeds koloniale trekjes heeft, omdat in naam Aruba een autonoom land is, maar dat Nederland zich nog steeds met interne aangelegenheden bezighoudt. Als voorbeeld noemt hij het niet tekenen van de begroting.</p> <p>-Eigen antwoord: Voorbeeld van een antwoord dat het eens is met Dos Santos: Dos Santos heeft gelijk. Volgens het statuut is Aruba een autonoom land. Hoe kun je nou een autonoom land zijn, als een ander land zich met je begroting bezighoudt? De begroting is een interne aangelegenheid, je daarmee bemoeien is koloniaal omdat het de Arubaanse autonomie schendt.</p> <p>Voorbeeld van een antwoord dat het oneens is met Dos Santos: Ik ben het niet eens met Dos Santos. Nederland bemoeit zich over het algemeen niet met interne Arubaanse aangelegenheden. Maar in het geval van de begroting, heeft Nederland dat niet gedaan uit koloniale bemoeienis, maar omdat het Koninkrijk garant staat voor Aruba. Als je garant staat voor iemands begroting, is het niet meer dan normaal, dat je daar in uiterste gevallen ook enige zeggenschap over hebt.</p> <p><i>Opmerking:</i> 1 punt voor correcte interpretatie Dos Santos 3 punten voor goede eigen argumentatie</p>	<p>1</p> <p>3</p>
	Maximumscore 1	
20	<p>De Arubaanse regering wordt gevormd door het kabinet en de gouverneur, als vertegenwoordiger van de koning en het kabinet. Het kabinet wordt gevormd door de minister-president met de ministers. (Vaak krijgt het kabinet de naam van de minister-president).</p>	1
	Maximumscore 2	
21	<p>-Ontbindingsrecht kan van toepassing zijn wanneer het parlement niet meer een goede afspiegeling vormt van de laatst gehouden verkiezingen.</p> <p>-Direct gevolg: zowel regering als parlement treden af.</p>	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag **Antwoord** **Score**

Maximumscore 2

- 22 Voorbeelden van argumenten:
-De MEP dient deze motie in omdat ze van mening zijn dat de Minister van justitie zijn werk niet naar behoren uitvoert. Ze moeten dus eigenlijk deze motie tegen de Minister van justitie indienen.
-De veiligheid op Aruba is natuurlijk een zaak van het hele kabinet, maar voor het justitiebeleid is alleen de Minister van justitie verantwoordelijk.

Maximumscore 3

23	48806 stemmen/21 is 2324 RAIS 1 zetel MEP 6 zetels POR 3 zetels RED 3 zetels AVP 6 zetels	Restzetels RAIS 2259 MEP 2214 POR 1761 RED 1830 AVP 2059
----	--	---

Eerste restzetel is voor RAIS, tweede restzetel is voor MEP
Uiteindelijke Zetelverdeling

RAIS 2 zetels
MEP 7 zetels
POR 3 zetels
RED 3 zetels
AVP 6 zetels

Voorbeelden van mogelijke coalities:

MEP AVP (13)
MEP AVP POR (16)
MEP AVP RED (13)
MEP AVP RAIS (15)
AVP RED POR (12)
MEP RED POR (13)
MEP RAIS RED (12)

Opmerking:

1 punt per goede coalitie (maximaal twee punten), 1 punt voor de berekening **2**
1

Maximumscore 2

- 24 Het is een ingewikkeld formatieproces omdat er een versnipperde verkiezingsuitslag is. Er zijn veel verschillende coalitiemogelijkheden en er is niet 1 partij overduidelijk de grootste partij. **2**

Vraag	Antwoord	Score
	Maximumscore 2	
25	De lijstkiessdeler wordt berekend door het totaal aantal stemmen dat op een partij is uitgebracht te delen door het aantal verkregen zetels van die partij. Indien een partij één of meerdere restzetels toegewezen krijgt, dan verlaagt dit de lijstkiessdeler.	2
	Maximumscore 4	
26	Voorbeeld van een antwoord eens: Als een partij het grootste aantal stemmen heeft gekregen, dan betekent dit dat de kiezer deze partij de verantwoordelijkheid heeft gegeven om de leiding te nemen in het vormen van een regering. De meeste mensen hebben immers op deze partij gestemd. Voorbeeld van een antwoord oneens: Het kan natuurlijk best dat een partij die de meeste stemmen heeft geen meerderheid heeft. Dit betekent dat er ook zonder hen een democratische meerderheid gevormd kan worden. De partij kan bovendien best goede redenen hebben, zoals een grote verkiezingsnederlaag, om te besluiten niet te willen regeren.	
	<i>Opmerking:</i> Inname stelling eens of oneens 1 punt, beargumentering 3 punten.	1 3
	Maximumscore 1	
27	SIAD gaat over een groot deel van de inkomsten van de staat. Dit onderzoek staat dus in relatie tot het controleren van de inkomsten van de staat. Het controleren van de inkomsten en uitgaven van de overheid is een taak van de Rekenkamer.	1
	Maximumscore 2	
28	In zeker zin omzeilt de SER het principe van de Trias Politica. Zij weet dat ze niet bevoegd is om advies uit te brengen aan de Staten (wetgevende macht). Door uit eigen beweging de Minister van Algemene Zaken (uitvoerende macht) te adviseren geeft zij indirect toch gehoor aan het verzoek van de voorzitter van de Staten om advies. Al is dit niet direct aan de Staten zelf.	2

Vraag	Antwoord:	Score
	Maximumscore 2	
29	<p>Strekking van een juist antwoord: Volgens Da Souza worden partners van hetzelfde geslacht niet als volwaardige burgers behandeld, ze worden gediscrimineerd in gelijke gevallen, dit is niet toegestaan volgens de grondwet. Of: Ze mogen niet trouwen of een geregistreerd partnerschap aangaan, hierdoor hebben ze als partner niet dezelfde rechten, rechten die volgens haar burgerrechten zijn. Door ze deze rechten te onthouden, schendt de overheid dus hun burgerrechten.</p>	2
	Maximumscore 2	
30	<p>Dienst openbare werken is een overheidsinstelling. Dit houdt in dat de medewerkers ambtenaren zijn. In dit geval valt het geschil tussen de ontslagen werknemer en DOW (de overheid) dus onder ambtenarenrecht.</p>	2

5 Inzenden scores

De examiner verwerkt **na de eerste correctie** de scores van **alle kandidaten** in alfabetische volgorde in de digitale versie van het scoreblad. Dit scoreblad wordt door het Examenbureau verstrekt.

De examiner mailt dit ingevulde **voorlopige scoreblad**, nog **voordat het werk naar de gecommiteerde wordt gestuurd**, naar het Examenbureau.

Nadat de bespreking van het werk met de gecommiteerde heeft plaatsgevonden, past de examiner het voorlopige scoreblad aan en stuurt deze **definitieve versie** naar het Examenbureau.

Het Examenbureau analyseert de scores en **stelt de definitieve cesuur/N-term vast**. Na vaststelling **ontvangen de directeuren van de scholen de omzettingstabel** voor het desbetreffende vak van het Examenbureau.

6 Bronvermeldingen

Boeken

Burleigh, M. (2001) *The third Reich*, A New History, Macmillan

Johnson, L.B. *Peace Without Conquest*. Address at Johns Hopkins University, April 6, 1905. Department of State Bulletin, April 26, 1965.

Husband, T. (2012) *Cartoons of World War II*, Arcturus

Keegan, J. (1998) *The First World War*, Random House

Kershaw, I. (2016). *De afdaling in de hel Europa, 1914-1949*. Uitgeverij het Spectrum.

MacMillan, M. (2002). *Paris 1919: Six Months That Changed the World*. Random House.

Pieterz, J.A. (2015) *Aruba van een onderhorig eiland tot een zelfstandig land in het Nederlands Koninkrijk 1815-2015*, Van een verwaarloosd en ondergeschikt eiland tot een erkende partner, Unoca

Pronk, P. *Staatsinrichting van Aruba*, Aruba 2003

Turner, B. *The Berlin Airlift, The Relief Operation that Defined the Cold War* Icon books, 2018

Kranten

Kabinet Eman overleeft motie van wantrouwen, Amigoe, 30 januari 2015

'Op Aruba bestaat gelijkwaardigheid niet, we beschamen Anne Frank', Amigoe van 22 augustus 2016

Ruim half Aruba wil zelfstandig worden, NRC 26 maart 1977

Websites

Algemenen Rekenkamer, Integriteitszorg. Servicio di Impuesto, Aduana y Direccion (SIAD), geraadpleegd 10 maart 2019, van <https://rekenkamer.aw/pages/wp-content/uploads/pdf/rapporten/Rapport-Integriteitszorg-SIAD.pdf>

Benson, T.S. David Low and the Dictators. geraadpleegd 10 maart 2019, van <http://www.original-political-cartoon.com/cartoon-history/low-and-dictators/>

Einstein, A. On My Participation In The Atom Bomb Project, Atomicarchive.com geraadpleegd 10 maart 2019, van <http://www.atomicarchive.com/Docs/Hiroshima/EinsteinResponse.shtml>

Hoekstra, N. Hlemaal Neutral, Zedenen Europese Veiligheidssamenwerking geraadpleegd 21 mei 2018, https://www.atlcom.nl/ap_archive/pdf/AP%202000%20nr.%204/Hoekstra.pdf

Sociaal Economische Raad, Ontwerp-Landsverordening tot wijziging van de kiesverordening, geraadpleegd 10 maart 2019, van <http://www.ser.aw/pages/wp-content/uploads/2017/10/Ontwerp-landsverordening-tot-wijziging-van-de-Kiesverordening-Juli-2017.pdf>

'Staatsstructuur Nederland vertoont koloniale trekjes', 23 januari 2017, Dekanttkening, geraadpleegd 10 maart 2019, van <https://dekanttekening.nl/interview/staatsstructuur-nederland-vertoot-koloniale-trekjes/>

The Poisonous Mushroom, Julius Streicher, geraadpleegd 10 maart 2019, van <https://www.mtholyoke.edu/courses/rschwartz/hist151/Nazi/poisonousmushroom.pdf>

van Vollenhoven, P. Eén Koninkrijk met spelregels – discussienota prof. mr. Pieter van Vollenhoven, <https://www.comitekoninkrijksrelaties.org>

Wielinga, M. Oorlogsbrieven van Duitse studenten, geraadpleegd 21 mei 2018, van <https://wereldoorlog1418.nl/brieven/index.html>

Illustraties

Bron 1 Neumont, M. L. H. 1914! The Murderers!, Library of Congress, World Digital Library, [Online afbeelding], geraadpleegd 10 maart 2019, <https://www.wdl.org/en/item/4529/>

Bron 3 The Poisonous Mushroom, Julius Streicher [Online afbeelding], geraadpleegd 10 maart 2019, van <https://www.mtholyoke.edu/courses/rschwartz/hist151/Nazi/poisonousmushroom.pdf>

Bron 4: Low, D. The Jaw is the Jaw of Mussolini. But- [Online afbeelding], geraadpleegd 10 maart 2019, <http://www.original-political-cartoon.com/cartoon-history/low-and-dictators/>

Bron 7: Arnold, K. Issue of Simplicissimus with a cover of Churchill riding with Death and the Devil, United States Holocaust Memorial Museum, [Online afbeelding], geraadpleegd 10 maart 2019, <https://collections.ushmm.org/search/catalog/irn544556>

Bron 12: Garland, N. Here lies The Cold War RIP The Armenian Dead, British Cartoon archive, , [Online afbeelding], geraadpleegd 10 maart 2019, <https://archive.cartoons.ac.uk/Record.aspx?src=CalmView.Catalog&id=36847>

Bron 13: Jack Ohman, In case of Emergency, break glass, The Oregonian 1995